

Jaartoespraak Algemene Ledenvergadering VKB in 'De Aker' te Putten.

'Draagt elkaars lasten'

Vandaag geen congres, maar een Algemene Ledenvergadering. Dat maakt de zaken overzichtelijk en helder. Het geeft iets weer van de noodzakelijke staat van onophoudelijke verandering en vernieuwing bij de VKB. Een bijeenkomst van leden uit het hele land tilt bovendien de kerkrentmeester even persoonlijk op uit zijn of haar gemeentelijke thuisbasis. Ons aller werkveld is breder en draagt over de schutting van de eigen grenzen heen. Het is het geheel van de Kerk dat hij of zij ter plekke dient. Vandaag mogen we iets van die lotsverbondenheid op hoger plan met elkaar ervaren. De gemeenschap van de Kerk en haar verbindingen heeft ongekend sterke middelpuntvliedende krachten. De VKB is zo'n magneet voor elke professionele kerkbeheerder. We dragen niet alleen elkaars lasten, maar delen ook onze lusten, gaven en talenten. Om die reden: extra welkom vandaag.

Ik heb 3 punten die ik kort wil toelichten. Dat doe ik uit de aard van de zaak tegen de achtergrond van het feit dat kerkbeheer in essentie de Kerk en haar leden dient te ondersteunen en faciliteren. Beheer wil met haar middelen die Kerk hier op aarde stoffelijk vorm en stuur geven. Beheer zorgt zo overal voor de zichtbare gestalte en de passende jas van de Kerk. De hamvraag is: sluiten we de winkel of zetten we trends met onze jassen? U bent smaakmaker!

1. BELEID

De algemene vergadering van de Vereniging van Kerkvoogdijen stemde in 1933 – nu dus 85 jaar geleden – in met het werkprogramma voor dat jaar, bestaande uit 9 punten:

- het hoofdbestuur moet zich tot de synode wenden met het verzoek de kerkvoogdijen en predikanten in overweging te geven over 1933 op vrijwillige basis de predikantstraktementen niet verder te verlagen dan 10 procent, te berekenen over het meerdere boven f. 2.500,-;
- het ontwerpen van een algemeen plan inzake *de combinatie van kleine gemeenten* en het indienen van een beoogd plan aan de bevoegde kerkelijke organen;
- de kerkvoogdijen opwekken er aan mee te werken dat een kaartsysteem wordt ingevoerd en hen in het bijzonder er op te wijzen dat daarmee de belangen van de generale kas worden behartigd, doordat dan geen lidmaten in administratief opzicht verloren zullen gaan;
- het opnieuw in studie nemen van een technische herziening van het reglement op de predikantstraktementen;
- het samenstellen van een brochure die de kerkvoogdijen aan de gemeenteleden kunnen geven ter vergroting van de offervaardigheid voor de kerk;
- het samenstellen van een handreiking voor de kerkvoogdijen zelf waarin wordt aangegeven hoe zij de gemeenteleden moeten benaderen om de offervaardigheid te vergroten;
- het samenstellen van een brochure waarin aan de jeugd en in het bijzonder aan de jonge lidmaten, de financiële behoeften van de kerk uiteen worden gezet;
- het verder uitbouwen van de bestaande juridische commissie;
- het houden van een instructieve vergadering met de besturen van de provinciale afdelingen.

U ziet: de kerkvoogden van toen zijn voorbijgegaan, maar de oude thema's zijn klassiek en vrijwel onveranderd actueel. Geen wonder dat we daar als VKB zeer veel kennis over en ervaring mee hebben. We zijn wel geroepen daar nu met het oog op onze toekomst nieuwe vorm en innovatieve invulling aan te geven. Kortom om met verziende blik georganiseerd te denken en te handelen. Dat doen we met beleid.

Ons nieuwe beleidsplan in wording (2018-2022) maakt daarom een eigentijdse gerichtheid op 4 onderwerpen middels 4 projecten: (1) gezamenlijke kennisvalorisatie (2) innovatief pro-actief kerkbeheer (3) academy kerkbeheer (4) innovatie geldwerving. Voor inhoudelijke bespreking daarvan ontbreekt nu de tijd, maar de komende jaren zijn dit de speerpunten.

'Beleid en toekomst horen bij elkaar', zei toenmalig voorzitter Dr. W.J. Diepenveen al in 1983. 'Want zonder toekomst hoeven we geen beleid te voeren. De Kerk is toekomstgericht en de christen ziet vooruit. Hij anticipeert. Hij verwacht. Daarom moet in de Kerk over toekomst gesproken worden en daarvoor moet het beleid duidelijk worden geformuleerd. Het beleid heeft twee aspecten, namelijk het bestuur van de Kerk en van de gemeente, met daarnaast het beheer van de middelen die daartoe moeten dienen.'

Waar mogelijk samenwerken en verbinding zoeken is goed en vaker zelfs noodzakelijk. De VKB wil netwerkspeler zijn, als een centraal patchpanel in een netwerkomgeving. Onze gestage uitrol en groei van VKB-partners en -adviseurs zijn daar belangrijke voorbeelden van. Het samengaan in een koepel bleek in de afgelopen tijd om meerdere redenen een brug te ver. Dat betekent vooral niet dat we samenwerking en het leggen van verbinding opgeven. Dat is meer nodig dan ooit. Tegelijk staan we pal en borg voor onze noodzakelijke projecten. Waar mogelijk met elkaar en indien het niet anders kan alleen in VKB-verband. Zo niet dan toch.

2. KERK NAAR 2025

U hebt het afgelopen jaar nogal wat voor uw kiezen gekregen aan voorstellen en veranderingen. Het *'back to basic'* van de Kerk maakt nogal wat los. 'Basic' blijkt bepaald niet altijd eenvoudiger. In de kern zijn zaken vaak complexer dan aan de buitenkant. Dat raakt ook voluit aan beheer. Niet alleen op het punt van nieuwe 'pilots', maar ook bijvoorbeeld het punt van herbesteden en/of afstoten van kerkgebouwen, het stichten van huisgemeenten, verplicht samenwerken tussen gemeenten en vult u maar in.

Deze week wist dagblad 'Trouw' alweer te melden dat gemeenten in de Protestantse Kerk in Nederland mogelijk toch niet na twaalf jaar afscheid hoeven te nemen van hun dominee. De VKB – die met de Bond van Nederlandse Predikanten aan de wieg stond van de voorstellen – begrijpt dat wel. Termijnen hoeven niet per sé spijkerhard. Veel hangt af van de concrete plaatselijke situatie. Het nader heroverwegen van de bevoegdheden van de classispredikant zou in dit kader wellicht zijn geïndiceerd. Een beweging naar wat meer zakelijkheid is in de praktijk al merkbaar. Het zorgvuldig en in samenhang ingericht frame moet dan verder wel kaarsrecht overeind blijven. Met nadruk en wellicht aanscherping op termijnen om het concept van mobiliteit echt recht te doen. Elke plaats heeft voluit recht op dienaren des Woords en Evangelieverkondiging! Dat mag best wat kosten.

De veranderingen in de regio brengen ook nogal wat teweeg. De vorming van de nieuwe classaes heeft nogal wat voeten in de aarde. Veel is nog onduidelijk en daarmee behoorlijk spannend in uitwerking en gevolg. Of dat effectief en werkbaar wordt is de vraag.

Ons concept in de provinciale afdelingen – het *klavertje vier* bestaande uit de provinciale afdeling, de Stichting Behoud Kerkelijke gebouwen, de gemeente-adviseur kerkbeheer en de RCBB - verandert. Alle afdelingen zullen zich moeten richten op de nieuwe indelingen en op de nieuwe structuren. Er moet een nieuw koppelpunt komen ter vervanging van ons huidige *klavertje vier*, waarin wellicht ook partners en adviseurs een belangrijke plaats kunnen innemen. De provinciale afdeling is hét punt voor het organiseren van samenwerken en het concreet signaleren, benoemen en het aandragen van oplossingen van mogelijke beheersproblemen in de regio. Ons beleidsmatig projectinstrumentarium moet daar ook de nodige ondersteuning aan gaan geven. We laten als VKB kerkrentmeesters zeker niet alleen staan.

3. DE VKB WORDT OUD

Een laatste punt wat ik met u wil bespreken heeft met name te maken met de ouderdom van onze vereniging. De Vereniging van Kerkvoogdijen zag op 9 juni 1920 het levenslicht. Dat betekent bij welzijn en leven dat wij over even twee jaar een eeuwfeest hebben te vieren. De voorbereidingen zijn al voorzichtig begonnen. Het is in elk geval de bedoeling dat dit jubileum in elke provincie en elke plaats niet ongemerkt voorbij zal gaan. Uw feestelijke ideeën zijn meer dan welkom.

Is de VKB daarmee oud? We zijn nog geen 969, dus zo bezien eigenlijk nu nog maar net kleuter-af. Maar in de perceptie van een gewoon mensenleven is een eeuwling een buitengewoon vitaal, krachtig en kras persoon. Houd u dat beeld vooral vast. Oud zijn immers mensen zonder hoop, toekomst en verwachting. De VKB maakt met u daarentegen de trends en houdt steeds de blik gericht op morgen. Ons lichaam – de Kerk – laat ons nooit in de steek. We hoeven er slechts voor te waken dat wij dat lichaam niet in de steek laten.

De organisatie van de VKB vraagt echter wel om aanpassing en krachtige vernieuwing. We gaan binnenkort verhuizen naar een mooie en betaalbare kantoorvilla. Uiteraard in Dordrecht en wel circa 500 meter vanaf de huidige locatie.

Er wordt in het verband van de VKB wat af vergaderd. Dat kost betrekkelijk veel geld en tijd. Op het punt van organisatie liggen er nu voorstellen op tafel om te komen tot een klein en effectief landelijk bestuur van circa 7 personen in plaats van tussen de 17 en 27 hoofdbestuursleden. Daarnaast wordt gekeken of een *look alike* van het HB/PA overleg kan worden omgevormd tot een ledenraad. De rol van de afdelingen in het landelijk bestuur zal daarmee dus veranderen. Die beweging is nodig om sneller besluiten te kunnen nemen en nog effectiever tot beleidsuitvoering te kunnen komen. U hoort hier in de komende tijd meer over.

Straks ook weer een verandering. Vandaag introduceren wij de eerste VKB-lezing. Die gaat ook weer over verandering. Ook voor mij persoonlijk komt er verandering. Ik mag sinds 1 januari 2005, dus sinds de start van de VKB, voorzitter van het hoofdbestuur zijn. Daar ben ik u en mijn hoofdbestuur al jarenlang veel dank voor verschuldigd. Als je eenmaal met het virus van kerkbeheer bent besmet dan raak je dat nooit meer kwijt. Maar het is wat mij betreft – en gelet op de roosters - tijd voor een ander gezicht, voor een nieuwe voorzitter. *It's time for a change*. De komende maanden krijgt dat gestalte. In het najaar hoop ik op een te houden symposium afscheid van u te kunnen nemen. Dit is voor mij persoonlijk dus mijn laatste jaartoespraak. Dat zie ik ook als belang voor een nieuwe tijd en een andere VKB. En bovendien ben ik tot nu toe al jaren de jongste en de oudste voorzitter tegelijk van de VKB. Daar moet verandering in komen. Wordt vervolgd!

Putten, 14 april 2018, Mr Peter A. de Lange